

An aerial photograph of a city, likely Groningen, showing a mix of residential buildings, green spaces, and a railway line. A large blue semi-transparent box is overlaid on the lower half of the image, containing white text. The text is centered and reads: 'Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025'. Below the main title, in a smaller font, it says '23 april 2021' and 'Status (versie voor zienswijze)'. The bottom of the page features a solid blue bar with a white, irregular shape at the bottom right corner.

Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025

23 april 2021

Status *(versie voor zienswijze)*

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	5
1 Inleiding	6
2 Financieel kader	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Gemeenschappelijke Regelingen en het BBV	8
2.3 Dienstplan 2021 als basis voor Begroting 2022	9
2.4 Kadernota 2021	9
2.5 Financieringssystematiek	9
2.6 Uurtarief 2022	10
2.6.1 Uurtarief 2021 deelnemers	10
2.6.2 Uurtarief BIP	10
3 Strategie 2022 - 2025	11
3.1 Inleiding en proces	11
3.2 Inhoud	11
4 Programma's	12
4.1 Algemeen	12
4.2 Milieu en Bodem	12
4.2.1 Toezicht op activiteiten	12
4.2.2 Milieu- en bodemvergunningen	13
4.2.3 Projectmatige controles en handhaving	13
4.2.4 Aanvullingswet bodem Omgevingswet	13
4.2.5 Wat mag het kosten?	13
4.3 Omgevingsadvies	14
4.3.1 Nieuwe naam	14
4.3.2 Omgevingswet	14
4.3.3 Energie en duurzaamheid	14
4.3.4 Schipholadvisering	14
4.3.5 Wat mag het kosten?	14
4.4 Duurzaamheid	15
4.4.1 Wettelijke taken	15
4.4.2 Nieuwe wetgeving	15
4.4.3 Klimaatadaptatie en circulariteit	15
4.4.4 Wat mag het kosten?	16
4.5 Bouwen	16
4.5.1 Nieuwe manier van werken	16
4.5.2 Vergunningen, Toezicht en Handhaving	16
4.5.3 Asbest en wegverkeerslawaaï	17
4.5.4 Wat mag het kosten?	17

4.6	Randvoorwaardelijke taken	17
4.6.1	Dienstverlening	17
4.6.2	Omgevingswet en DSO	18
4.6.3	Wat mag het kosten?	18
5	Begroting Omgevingsdienst	19
5.1	Begroting 2022	19
5.2	Toelichting begroting 2022	21
5.2.1	Toelichting op de lasten van de begroting 2022	21
5.2.2	Toelichting op de baten van de begroting 2022	23
5.3	Ontwikkelingen in de begroting 2022	24
5.4	Meerjarenbegroting 2023-2025	25
5.5	Ontwikkelingen in meerjarenbegroting 2023-2025	26
6	Ontwikkelingen NIET in de begroting	28
7	Bezuinigingslasten	29
7.1	Bezuinigingslasten als gevolg van taakstellingen	29
7.2	Bezuinigingslasten 2022	29
8	Paragrafen	30
8.1	Weerstandvermogen	30
8.1.1	Omvang weerstandsvermogen	30
8.1.2	Risicomanagement	31
8.1.3	Financiële kengetallen	32
8.2	Financiering	33
8.3	Bedrijfsvoering	34
8.4	Onderhoud kapitaalgoederen	34
8.5	Lokale heffingen	34
8.6	Grondbeleid	35
8.7	Verbonden partijen	35
9	Ondertekening	36
	Bijlagen	37

VOORWOORD

‘Als ik een glazen bol had, dan zat ik hier nu niet’, zei laatst iemand tegen mij. Natuurlijk weten we allemaal dat de toekomst niet te voorspellen valt, maar in 2020 werd dat nog eens extra duidelijk toen er een wereldwijde pandemie uitbrak die alle plannen en begrotingen op zijn kop zette. Voor de één een catastrofe, de ander voer er wel bij. Gelukkig is de Omgevingsdienst West-Holland een stabiele organisatie gebleken. We hebben kwalitatief en financieel goede resultaten gehaald. Dat had onder andere te maken met dat we de afgelopen jaren hard hebben gewerkt aan de uitvoering van de reorganisatie met als doel de dienst weer financieel gezond te maken. We zijn blij dat onze inspanningen zijn beloond en presenteren u daarom vol vertrouwen de begroting voor 2022.

In de Kadernota 2021 zijn alle uitgangspunten voor de begroting vastgelegd. De begroting is gebaseerd op de laatste werkplannen van de deelnemers, die bijeengebracht zijn in het Dienstplan 2021. De inhoudelijke uitgangspunten zijn gebaseerd op de vier programma’s Milieu en Bodem, Omgevingsadvies, Duurzaamheid, Bouwen en de dienst-brede service van Randvoorwaardelijke Taken. Die schetsen in de begroting een beeld van onze verwachtingen over 2022, dat wordt ingekleurd door een veranderende samenleving waarin het klimaat, energie, wonen en veiligheid een grote rol spelen. We stellen steeds meer belang in het verbeteren van de kwaliteit van onze leefomgeving en die stopt niet bij gemeente- of provinciegrenzen. Naast het uitvoeren van de wettelijke taken, geeft de dienst daarom ook steeds vaker advies. Om dat te kunnen doen participeren we in projecten en werkgroepen. We zoeken actief naar voor de samenleving aanvaardbare en duurzame oplossingen, voor problemen die alleen in hun onderlinge samenhang effectief kunnen worden aangepakt. Daarbij komt het steeds meer aan op het verzamelen en interpreteren van betrouwbare data. Met behulp van datagericht onderzoek kan de dienst ook haar wettelijke taken beter en sneller uitvoeren.

Op 1 januari 2022 zal naar verwachting de Omgevingswet van kracht worden. De dienst heeft de taak om de effecten van de Omgevingswet voor haar deelnemers zichtbaar te maken en uit te voeren. We zijn ons daar al vele jaren op aan het voorbereiden door de kwaliteit van de eigen dienstverlening te verhogen. We hebben geïnvesteerd in een nieuw zaakstelsel en nieuwe procedures vastgelegd. En we hebben (vooral online) trainingen gevolgd. Ook in 2022 ligt de nadruk weer sterk op het investeren in onze kwaliteit.

We hopen dat we met deze begroting tegemoet komen aan de doelen en wensen van onze deelnemers. En ook al weten we niet wat de effecten van de pandemie op de lange termijn zullen zijn, we zien de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Laten we van 2022 weer een gezond jaar maken!

Marlies Krul-Seen
Directeur Omgevingsdienst West-Holland

1 INLEIDING

De *Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025* (verder te noemen: Begroting 2022) is de meerjarige uitwerking van de financiën voor de door de Omgevingsdienst West-Holland uit te voeren programma's. Voor de Begroting 2022 zijn de Kadernota 2022, vastgesteld in het algemeen bestuur van 8 februari 2021, en de regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de belangrijkste uitgangspunten.

De Begroting 2022 kent de volgende inhoudelijke hoofdstukken:

2. Financieel kader
3. Strategienota
4. Programma's
5. Begroting Omgevingsdienst
6. Ontwikkelingen niet in de begroting
7. Paragrafen

Onderstaand lichten we deze hoofdstukken kort toe.

2. Financieel Kader

In het Financieel Kader beschrijven we de onderwerpen die de uitgangspunten vormen voor het opstellen van deze Begroting 2022. Voor deze begroting vormt het Dienstplan 2021 de basis. Het Dienstplan vormt de bundeling van de werkplannen voor de individuele deelnemers, en is daarmee de werkportefeuille voor de dienst. Het Dienstplan is een vaste bijlage bij de Kadernota.

De uitgangspunten uit de Kadernota 2022 hebben we in deze begroting verwerkt. De tarieven worden met 1,33 % geïndexeerd, conform de *Financiële kaderstellingen gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden voor begrotingen 2022* van het Financieel overleg van gemeenten in Hollands-Midden en de Uitgangspunten Financiële kader 2022 gemeenschappelijke regeling ODWH van de Provincie Zuid-Holland.

In het Financieel Kader zijn de nieuwe tarieven opgenomen. Tevens lichten we de financierings-systematiek toe, zoals die in de Nota Planning en Control is opgenomen.

3. Strategienota

In 2021 zal een nieuwe Strategienota opgesteld worden voor een nieuwe periode van vier jaar vanaf 2022. Vanzelfsprekend is in de Meerjarenraming 2023-2025 hierop nog niet vooruitgelopen en is van voortzetting van de huidige strategie uitgegaan. Wel is er rekening gehouden met de onderwerpen genoemd in de kadernota 2022.

4. Programma's

De begroting is inhoudelijk opgebouwd uit verschillende programma's: Milieu en Bodem, Omgevingsadvies, Duurzaamheid en Bouwen. Daarnaast kennen we Randvoorwaardelijke taken: taken die noodzakelijk uitgevoerd moeten worden voor verschillende of alle deelnemers, om de deelnemers goed te kunnen bedienen en de dienst goed te laten functioneren.

5. Begroting Omgevingsdienst

De reguliere werkzaamheden en de uitvoering van de speerpunten leiden tot financiële consequenties in de begroting voor 2022 en in de meerjarenraming voor 2023 tot en met 2025. Begroting en meerjarenraming zijn beide opgebouwd uit, door het BBV voorgeschreven, taakvelden; de verschillende posten lichten we uitgebreid toe. De uren en de bijbehorende lasten hebben we voor de verschillende deelnemers doorgerekend. Tot slot geeft dit hoofdstuk inzicht in de uitputting van reserves en de te behalen financiële resultaten.

6. Ontwikkelingen niet in de begroting

In dit hoofdstuk benoemen we een aantal ontwikkelingen die relevant zijn voor de dienst, maar die we nog niet in de begroting hebben verwerkt, omdat ze nog te prematuur of te onzeker en/of onduidelijk zijn. Mogelijk zal een enkele ontwikkeling alsnog aanleiding geven tot een begrotingswijziging.

7. Paragrafen

De paragrafen geven op een aantal – door het BBV voorgeschreven – onderdelen toelichting op de beheersmatige aspecten. De paragrafen gaan over onderwerpen die van invloed zijn op de begroting en de financiële positie van de dienst. Daarbij is er aandacht voor bestuurlijke en financiële risicofactoren.

2 FINANCIËEL KADER

2.1 ALGEMEEN

In het Financieel Kader beschrijven we de onderwerpen die de uitgangspunten vormen voor het opstellen van deze Begroting 2022. Voor deze begroting vormt het Dienstplan 2021 de basis. Het Dienstplan vormt de bundeling van de werkplannen voor de individuele deelnemers en is daarmee de werkportefeuille voor de dienst. Het Dienstplan is een vaste bijlage bij de Kadernota.

De figuur “Dienstplan” is nieuw opgenomen in de Nota Planning en Control 2020-2023, die op 5 november 2018 is vastgesteld door het algemeen bestuur.

De uitgangspunten uit de Kadernota 2022 hebben we in deze begroting verwerkt. De tarieven worden met 1,33 % geïndexeerd, conform de *Financiële kaderstellingen gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden voor begrotingen 2022*, die het Financieel overleg van gemeenten in Hollands-Midden in zijn brief van 4 november 2020 heeft aangegeven. De provincie Zuid-Holland heeft daarnaast de Uitgangspunten Financiële kader 2022 gemeenschappelijke regeling ODWH vastgelegd in haar brief van van 3 december 2020.

2.2 GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN EN HET BBV

Voor verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen zoals de Omgevingsdienst West-Holland, is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) met ingang van 2018 van kracht geworden. Belangrijke aandachtspunten zijn de uniforme taakvelden en de berekening van de overhead.

Uniforme taakvelden

Voor de begroting en de jaarrekening schrijft het BBV voor dat de baten en lasten worden ingedeeld naar uniforme taakvelden. De taakvelden kennen een indeling, die in overeenstemming is met de indeling die de gemeenten en de provincie hanteren. Het overzicht van de verschillende taakvelden die betrekking hebben op de dienst is hieronder opgenomen (de nummering is conform het BBV en uniform):

- 0.1 Bestuur
- 0.4 Ondersteuning organisatie
- 7.4 Milieubeheer (*programma's Milieu en Bodem en Duurzaamheid*)
- 8.1 Ruimtelijke Ordening (*programma Omgevingsadvies*)
- 8.3 Wonen en Bouwen (*programma Bouwen*)

Overhead

Eén van de voorschriften in het BBV is het centraal begroten en ramen van de overhead (taakveld 0.4, Ondersteuning organisatie). De definitie van overhead is beschreven in de “Notitie Overhead” van de commissie BBV. Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

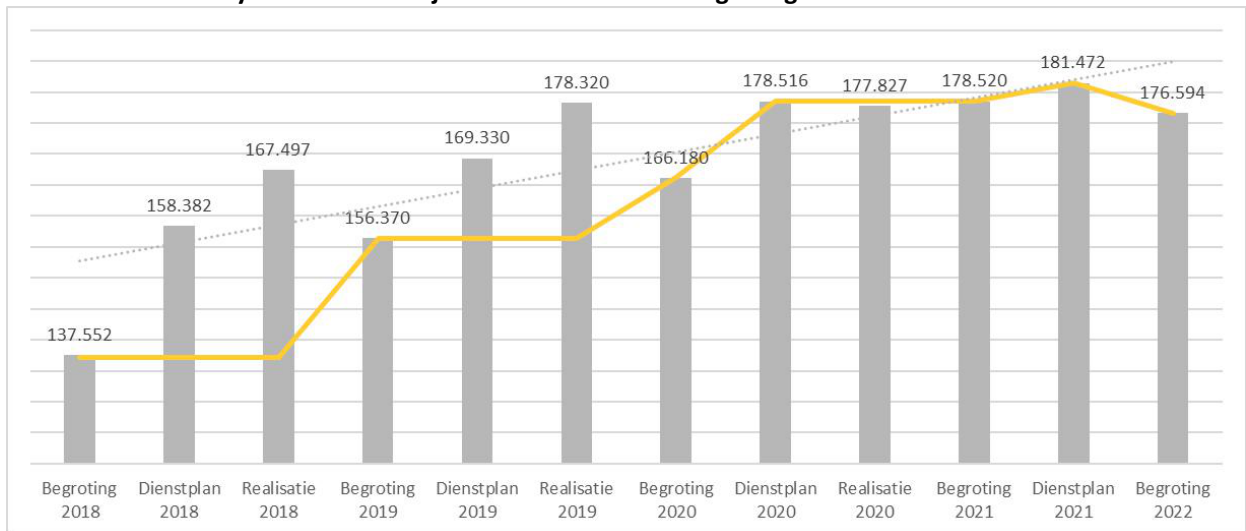
Per programma(onderdeel) mogen alleen de lasten worden geraamd die betrekking hebben op het primaire proces. Alleen lasten die direct toewijsbaar zijn aan het primaire proces zijn daar opgenomen, de lasten voor overhead worden centraal begroot.

2.3 DIENSTPLAN 2021 ALS BASIS VOOR BEGROTING 2022

Conform de uitgangspunten van de Nota Planning en Control 2020-2023 vormt het Dienstplan 2021 de basis voor de Begroting 2022. In tabel 2.1 is een trendanalyse van de afgelopen jaren opgenomen. Deze maakt zichtbaar dat een aanpassing van de begroting met (slechts) indexatie in eerdere jaren ertoe leidde dat de afwijking tussen de begroting en de werkplannen en realisatie in een jaar steeds groter werd. De koppeling van het dienstplan van een jaar aan de begroting van het daaropvolgende jaar maakt dat schommelingen in de conjunctuur gesignaleerd en gevolgd worden. Zo kan bij een dalende conjunctuur de beweging omlaag tijdig ingezet worden.

Tabel 2.1: trendanalyse uren over de jaren 2018 tot en met begroting 2022

2.4 KADERNOTA 2021

Het algemeen bestuur heeft op 8 februari 2021 de Kadernota 2022 vastgesteld. In de Kadernota is een indexering verwerkt conform de “Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen”, een uniforme bestuurlijke afspraak tussen de gemeenten in Hollands-Midden en de Uitgangspunten Financiële kader 2022 gemeenschappelijke regeling ODWH van de Provincie Zuid-Holland. Dit betekent voor de dienst een toegestane indexering voor 2022 van 1,33%. Los van het financiële kader heeft de kadernota ook een inhoudelijk deel. Dit is meegenomen in de begroting.

2.5 FINANCIERINGSSYSTEMATIEK

De lasten van de dienst berekenen we door aan de deelnemers op basis van werkelijk gerealiseerde uren tegen het geldende uurtarief, vermeerderd met materiële lasten. Aan het einde van het jaar vindt een afrekening plaats van het bedrijfsresultaat. Hierbij houden we eerst rekening met het bereiken van de minimale en maximale omvang van de algemene reserve.

2.6 UURTARIEF 2022

De uurtarieven zijn aangepast conform de Kadernota 2022.

2.6.1 Uurtarief 2021 deelnemers

Conform de vastgestelde indexering in de Kadernota 2022 is het tarief voor 2022 gebaseerd op het tarief uit de Begroting 2021, vermeerderd met de indexering. We gaan uit van een standaard uurtarief van € 94,25 voor de deelnemende gemeenten en de Provincie Zuid-Holland. Dit is als volgt opgebouwd:

Tabel 2.2 Uurtarief deelnemende gemeenten en Provincie Zuid-Holland

Tarief begroting	2021	2022
Vastgesteld tarief begroting t-1	€ 90,00	€ 93,02
Indexering in %	3,36%	1,33%
Indexering in €	€ 3,02	€ 1,23
Tarief begroting	€ 93,02	€ 94,25

2.6.2 Uurtarief BIP

De dienst verstrekt bodeminformatie via het Bodem Informatiepunt. Vooral makelaars vragen bodeminformatie op. Hiervoor betalen zij een kostendeekkende vergoeding per aanvraag.

Tabel 2.3 Uurtarief BIP

Tarief per aanvraag BIP	2021	2022
Vastgesteld tarief begroting t-1	€ 40,75	€ 42,15
Indexering in %	3,36%	1,33%
Indexering in €	€ 1,40	€ 0,56
Tarief begroting	€ 42,15	€ 42,71

3 STRATEGIE 2022 – 2025

3.1 INLEIDING EN PROCES

2022 is het eerste jaar van de nieuwe Strategie 2022-2025, die in 2021 wordt voorbereid en begin 2022 zijn afronding krijgt. De Strategie dient om richting te geven aan de toekomstige ontwikkelingen van de dienst, maar ook als overdrachtsdocument aan een (gedeeltelijk) nieuw bestuur als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen in het voorjaar van 2022. Uiteraard zal aan het nieuwe bestuur in 2022 nog de gelegenheid geboden worden om hun wensen en suggesties kenbaar te maken en die door te voeren.

Omdat deze begroting vooruitloopt op de nieuwe Strategie was het noodzakelijk dat in de Kadernota voor 2022 hierop al een voorschot werd genomen. In de Kadernota is de koerswijziging eigenlijk al aangegeven: naast de financiële gezondheid van de dienst die in de afgelopen periode centraal heeft gestaan, komt het investeren in de kwaliteit van de dienst er als een belangrijk thema bij.

De Strategie is vooral een product van het bestuur. Maar hoe meer alle mensen uit de dienst en van de deelnemers betrokken zijn bij - of op de hoogte zijn van die Strategie des te groter de kans dat die ook echt gaat leven, uitgevoerd wordt en tot de gewenste resultaten leidt.

3.2 INHOUD

Inhoudelijke zal de Strategie 2022-2025 drie grote inhoudelijke thema's kennen die nader worden uitgewerkt:

1. De doorontwikkeling van dienst als dienstverlener. Bij dit onderwerp gaat het om het wezen van de dienst: het takenpakket, de kwaliteit, de relatie met de deelnemers, de financiering: eigenlijk de thema's die de Commissie Van Aartsen in haar recent gepubliceerde rapport als aandachtspunten heeft aangegeven.
2. De Omgevingswet in de praktijk. 2022 is het jaar waarin de Omgevingswet (op dit moment nog steeds: naar alle waarschijnlijkheid) van kracht wordt. Dat is het einde van een periode van voorbereiding, maar het begin van een periode van overgang, wennen, verder uitvinden, etc. die waarschijnlijk dit hele decennium zal beslaan. Hoe de dienst zich daarmee moet en kan verhouden is een belangrijk onderwerp.
3. Duurzaamheid en de regionale energie strategie. Duurzaamheid is het thema voor en van de toekomst, en ook in de huidige Strategienota is het als kernpunt benoemd. Inmiddels hebben we meer ervaring opgedaan met het thema, en is beter uitgekristalliseerd waar de dienst wel en niet van kan en wil zijn. Ook dat verder uitgewerkt worden in de Strategie 2022-2025.

4 PROGRAMMA'S

4.1 ALGEMEEN

De Omgevingsdienst West-Holland is de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van en voor twaalf deelnemende gemeenten en de provincie Zuid-Holland. Hij levert zijn bijdrage aan het verbeteren en bewaken van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving in Holland Rijnland.

Om dit te bereiken voert de dienst alle milieutaken uit voor de gemeenten Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude en voor de provincie Zuid-Holland. Voor de gemeente Katwijk is dit uitsluitend het Basistakenpakket. Daarnaast adviseert de dienst over milieuaspecten bij ruimtelijke planvorming en is de dienst actief op het brede terrein van veiligheid, gezondheid en duurzaamheid. Hierbij gaat het om onderwerpen zoals bodem- en luchtverontreiniging, geluidhinder, gevaarlijke stoffen, natuur, omgevingsveiligheid en energie- en waterbesparing.

De begroting is inhoudelijk opgebouwd uit vier thematische programma's:

1. Milieu en Bodem
2. Omgevingsadvies
3. Duurzaamheid
4. Bouwen

Voor de programmastructuur is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij hetgeen gebruikelijk is bij onze deelnemers en het BBV (zie paragraaf 2.1). Naast de programma's zullen ook de randvoorwaardelijke taken nader worden belicht.

4.2 MILIEU EN BODEM

Het programma Milieu en Bodem voert voornamelijk wettelijke VTH taken uit. Deze bestaan uit het verlenen van vergunningen, toezicht houden en handhaven. Zo zorgen we met de deelnemers voor een gezonde en veilige leefomgeving.

4.2.1 Toezicht op activiteiten

In 2022 zal door de geplande invoering van de Omgevingswet het toezicht op bedrijven veranderen in toezicht op activiteiten. Hierdoor zal er een verschuiving plaatsvinden in de werkzaamheden van de Omgevingsdienst. Er zullen daar waar mogelijk meer administratieve controles plaatsvinden waarbij er gebruik wordt gemaakt van informatie die van verschillende bronnen afkomstig is. Met dit risicogericht onderzoek kan er slimmer gecontroleerd worden op deelaspecten binnen een groep bedrijven, zoals brandveiligheid of lozing van afvalwater. Hiervoor zal van elk bedrijf moeten worden bepaald wat de milieubelastende activiteiten zijn. Fysieke en onaangekondigde controles zullen daarnaast ook blijven plaatsvinden.

4.2.2 Milieu- en bodemvergunningen

De dienst controleert alle vergunningen periodiek én na verandering van wet- en regelgeving; dit is opgenomen in het uitvoeringsbeleid VTH. Doel is dat bedrijven altijd over een actuele vergunning beschikken. De verwachting is dat na invoering van de Omgevingswet de procedure om een milieuvergunning aan te vragen voor de meeste bedrijven korter wordt. Alleen het onderdeel waarvoor vergunningplicht geldt, wordt vanaf dat moment in de vergunning geregeld. Vergunningen aan bedrijven die onderzoek doen met genetisch gemodificeerde organismen, worden na de inwerkingtreding van de Omgevingswet via de Bruidsschat vergunning-plichtig. Gemeenten kunnen deze vergunningplicht daarna in het Omgevingsplan overnemen. Er zijn ook bedrijven die geen omgevingsvergunning hoeven aan te vragen of een melding hoeven in te dienen, omdat zij weinig belastende activiteiten hebben. Deze bedrijven zijn wel opgenomen in onze database en worden op projectbasis gecontroleerd.

4.2.3 Projectmatige controles en handhaving

Eenvoudige en minimum bedrijven en activiteiten worden alleen nog projectmatig bezocht op basis van een branchegerichte of risicogerichte aanpak. In een aantal gevallen wordt de projectmatige aanpak ook ingezet voor bedrijven en activiteiten met een zwaardere milieubelasting aansluitend bij de actualiteit of landelijke speerpuntprojecten. Er is ook ruimte voor specifieke wensen van deelnemers; zo werkt de dienst samen met gemeenten en de politie om ondermijning tegen te gaan.

4.2.4 Aanvullingswet bodem Omgevingswet

De Aanvullingswet bodem Omgevingswet bepaalt dat de regels uit de Wet bodembescherming (Wbb) blijven gelden voor bodemsaneringen of maatregelen die onder de Wbb zijn beschikt of gestart. Het overgangsrecht is van grote betekenis voor de uitvoeringspraktijk. Het uitvoeren van bodemsaneringen op grond van de Wbb kan in volle gang zijn op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt. Om te zorgen dat deze saneringen kunnen worden afgerond, is voor een aantal situaties in overgangsrecht voorzien. Dit betekent dat het kader van de Wbb en de Circulaire bodemsanering blijven gelden op situaties die in de Aanvullingswet bodem zijn aangegeven. Bodemsaneringen duren vaak lang, zeker bij saneringen met nazorgmaatregelen en beheermaatregelen. Daarom heeft het overgangsrecht geen vaste einddatum. De Wbb blijft gelden totdat het besluit tot instemming met een evaluatieverslag of een nazorgplan onherroepelijk is geworden. Het gevolg hiervan is dat de bijdrage van de Provincie Zuid-Holland in de komende jaren geleidelijk zal worden afgebouwd. Hierover zijn afspraken gemaakt met de Provincie in het kader van de 'warme overdracht' bodemtaken. Voor nieuwe gevallen van bodemsanering zijn de gemeenten het bevoegd gezag onder de Omgevingswet. Over de effecten voor de gemeenten worden naar verwachting afspraken gemaakt in het kader van de werkplannen.

4.2.5 Wat mag het kosten?

Op basis van de ureninschatting en de materiele lasten in de werkplannen 2021 zijn de lasten per programma bepaald. Voor het programma Milieu betekent dit dat de totale lasten € 6.460.036 bedragen.

Begroting programma 2022	
Programma Milieu en Bodem	Begroting 2022
Totaal uren	66.027
Uren x tarief	€ 6.223.009
Materieel budget	€ 237.027
Totaal bijdrage deelnemers	€ 6.460.036

4.3 OMGEVINGSADVIES

Het programma Omgevingsadvies adviseert de deelnemers over actuele ontwikkelingen, plannen en initiatieven op het gebied van wonen, werken, recreëren en mobiliteit.

4.3.1 Nieuwe naam

We spreken in deze begroting niet meer over Ruimtelijke Ordening, maar over Omgevingsadvies. We hebben voor deze nieuwe naam gekozen omdat ons werk steeds meer opgeschoven is richting advisering. Bovendien vallen sinds 2021 de adviestaken van de programma's Milieu en Bodem, zoals bodemondergrond, advies bij ontheffingen bouwlawaai en advies betreffende spoed- en nazorglocaties van de provincie, ook binnen het programma van Omgevingsadvies.

4.3.2 Omgevingswet

Vanaf 2022 gaat er vanuit een ander kader gewerkt worden. Per 1 januari zal naar verwachting de Omgevingswet de wet op de Ruimtelijke Ordening vervangen en dat betekent een nieuwe manier van (samen)werken. Daarom heeft Omgevingsadvies samenwerkingscontracten gesloten met ketenpartners zoals de GGD en de veiligheidsregio. Om de werkprocessen die zeker gaan veranderen onder de Omgevingswet goed te laten verlopen, wordt er vooral ingezet op het verdiepen en verbreden van de kennis van de medewerkers.

4.3.3 Energie en duurzaamheid

Het programma Omgevingsadvies is een dynamisch programma. Voor 2022 zullen bodem, geluid, externe veiligheid, ecologie, lucht en archeologie weer belangrijke thema's zijn. We verwachten bovendien veel aandacht voor de thema's gezondheid, energie, ondergrond en duurzaamheid. We nemen deel aan de Omgevingstafels bij onze deelnemers en adviseren inzake complexe omgevingsvergunningen. Ook zullen we gebiedsgericht adviseren met aandacht voor milieubelastende activiteiten.

4.3.4 Schipholadvisering

Vanuit het programma milieu is de Schipholadvisering overgekomen. Dit betekent dat de Omgevingsdienst bestuurders adviseert over beleid- en wetgeving rondom Schiphol met name op het gebied van geluid, veiligheid en stikstof. We schrijven bestuurlijke annotaties en bereiden reacties voor. Ook het faciliteren van een secretaris voor de twee clusters waarvoor de Omgevingsdienst werkzaam is, hoort bij onze werkzaamheden.

4.3.5 Wat mag het kosten?

Op basis van de ureninschatting en de materiele lasten in de werkplannen 2021 zijn de lasten per programma bepaald. Voor het programma Omgevingsadvies betekent dit dat de totale lasten € 2.895.100 bedragen.

Begroting programma 2022	
Programma Omgevingsadvies	Begroting 2022
Totaal uren	30.309
Uren x tarief	€ 2.856.600
Materieel budget	€ 38.500
Totaal bijdrage deelnemers	€ 2.895.100

4.4 DUURZAAMHEID

Voor het programma Duurzaamheid zijn er in 2022 drie speerpunten: energietransitie en klimaatadaptatie, met daaraan verbonden biodiversiteit en mobiliteit. Het derde, tot nu toe wat onderbelichte, speerpunt is circulariteit.

4.4.1 Wettelijke taken

Het programma richt zich op de uitvoering van de wettelijke taken met betrekking tot energiebesparing en informatieplicht van bedrijven. Daarnaast zijn wij nauw betrokken bij de Regionale Energie Strategie en in dit verband de trekker van energiebesparing. We faciliteren diverse duurzaamheidsfondsen met daaraan gekoppeld het Duurzaam Bouwloket.

In de werkplannen worden met de deelnemers afspraken gemaakt over specifieke werkzaamheden naast de uitvoering van de wettelijke taken.

4.4.2 Nieuwe wetgeving

In 2022 wordt naar verwachting de Omgevingswet van kracht. Hierdoor zullen alle deelnemers en ook de Omgevingsdienst te maken krijgen met een andere manier van samenwerken. Maar er staan nog meer wettelijke wijzigingen op stapel, zoals het verplichte energielabel C voor kantoren in 2023. In 2021 start het programma Duurzaamheid met een communicatiecampagne rondom het Kantorenlabel C. In 2022 zal dit verder uitgewerkt worden naar wettelijke taken.

Daarnaast is er aandacht voor de nieuwe wetgeving rond het EPBD III, met richtlijnen voor de gebouwde omgeving. Bovendien is het noodzakelijk om de milieugevolgen van zakelijk verkeer en vervoer in kaart te brengen. De dienst bereidt zich voor op al deze veranderingen en zal met de diverse deelnemers afspraken maken over nieuwe taken en opdrachten.

4.4.3 Klimaatadaptatie en circulariteit

De komende jaren zal verder vorm gegeven moeten worden aan de 7 speerpunten uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Dit houdt onder andere in aandacht voor klimaatadaptief bouwen waarbij de Omgevingsdienst kan adviseren.

In het landelijke Grondstoffenakkoord is afgesproken dat er in 2030 de helft minder materialen gebruikt mogen worden en in 2050 moeten zelfs alle grondstoffen hergebruikt worden. Om deze doelstelling te bereiken participeert de Omgevingsdienst in provinciale werkgroepen die over circulariteit gaan. Met onder andere de kennis die hier wordt opgedaan kan de dienst de deelnemers adviseren over te nemen stappen.

4.4.4 Wat mag het kosten?

Op basis van de ureninschatting en de materiele lasten in de werkplannen 2021 zijn de lasten per programma bepaald. Voor het programma Duurzaamheid betekent dit dat de totale lasten voor nu € 1.527.270 bedragen.

Begroting programma 2022	
Programma Duurzaamheid	Begroting 2022
Totaal uren	12.978
Uren x tarief	€ 1.223.129
Materieel budget	€ 304.141
Totaal bijdrage deelnemers	€ 1.527.270

4.5 BOUWEN

Het programma Bouwen richt zich op toezicht, handhaving en het verlenen van vergunningen. Daarnaast zijn er taken en projecten op het gebied van asbest en wegverkeerslawaaï.

4.5.1 Nieuwe manier van werken

Op 1 januari 2022 zal de Wet Kwaliteitsborging Bouwen (Wkb) in werking treden, tegelijk met de Omgevingswet. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Dit zijn onafhankelijke partijen die controleren of een bouwwerk voldoet aan het Bouwbesluit. De kwaliteitsborger zal alleen toetsen, het handhaven blijft bij het bevoegd gezag. De verwachting is dat er een verschuiving van het type werkzaamheden zal optreden.

4.5.2 Vergunningen, Toezicht en Handhaving

De dienst verleent alle omgevingsvergunningen die te maken hebben met bouwen voor de gemeente Noordwijk en voor provinciale inrichtingen. Bouwtoezicht voert inspecties en controles uit op de verleende vergunningen en houdt toezicht op het gebied van bestaande bouw. Ook handelt de dienst klachten en meldingen af en behandelt hij handhavingsverzoeken.

Handhaving richt zich op het ongedaan maken van overtredingen en illegale situaties in relatie tot de bebouwde omgeving en strijdig gebruik binnen bestemmingsplannen; vaak via een thematische aanpak. Ook juridische bezwaar- en beroepsprocedures, die voortvloeien uit het vergunningen- en handhavingproces, maken onderdeel uit van dit programma.

4.5.3 Asbest en wegverkeerslawaai

Het programma Bouwen voert bovendien de wettelijke taken op het gebied van asbestsanering uit, voor sommige deelnemers aangevuld met onder andere asbestmeldingen. In 2022 zal ook meer gebruik gemaakt worden van vrije veld en wijkgerichte controles om de niet gemelde saneringen in beeld te krijgen. Voor een aantal deelnemers zijn er projecten om geluidhinder te beperken van wegverkeerslawaai bij de aanleg en wijziging van wegen.

4.5.4 Wat mag het kosten?

Op basis van de ureninschatting en de materiele lasten in de werkplannen 2021 zijn de lasten per programma bepaald. Voor het programma Bouwen betekent dit dat de totale lasten € 4.200.432 bedragen.

Begroting programma 2022	
Programma Bouwen	Begroting 2022
Totaal uren	43.897
Uren x tarief	€ 4.137.245
Materieel budget	€ 63.187
Totaal bijdrage deelnemers	€ 4.200.432

4.6 RANDVOORWAARDELIJKE TAKEN

De kwaliteit van dienstverlening van de Omgevingsdienst wordt mede gegarandeerd door de randvoorwaardelijke taken. Hieronder vallen alle diensten, taken en projecten die uitgevoerd worden voor alle deelnemers.

4.6.1 Dienstverlening

Voorlichting, relatiebeheer, functioneel applicatiebeheer, algemene juridische advisering, voorbereiding en ondersteuning van het bestuurlijk overleg behoren allemaal tot de Randvoorwaardelijke taken. Bovendien vallen de activiteiten van het informatieloket voor burgers en bedrijven onder deze diensten.

4.6.2 Omgevingswet en DSO

Naar verwachting zal in 2022 de Omgevingswet in werking treden en zal de dienst worden aangesloten op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). We hebben ons door middel van scholing en de implementatie van een nieuw zaakstelsel goed voorbereid op de nieuwe wetgeving. Ook hebben we de deelnemers geïnformeerd over de te verwachten veranderingen. We gaan ervan uit dat onze dienst de nieuwe manier van werken snel eigen zal maken, maar we zijn ook realistisch genoeg om te beseffen dat dit zeker in het begin wat extra tijd zal kosten. Want al doende leert men! Met de ervaring die we door het werken onder de Omgevingswet zullen opdoen, kunnen we in 2022 (indien nodig) het zaakstelsel uitbreiden en verdiepende trainingen volgen om de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen.

4.6.3 Wat mag het kosten?

Op basis van de ureninschatting en de materiele lasten in de werkplannen 2021 zijn de lasten bepaald. Voor de Randvoorwaardelijke Taken betekent dit dat de totale lasten voor nu € 2.309.705 bedragen.

Begroting programma 2022	
Programma Randvoorwaardelijk	Begroting 2022
Totaal uren	23.385
Uren x tarief	€ 2.204.036
Materieel budget	€ 105.668
Totaal bijdrage deelnemers	€ 2.309.705

5 BEGROTING OMGEVINGSDIENST

5.1 BEGROTING 2022

Specificatie van de lastenbestuurslasten (0.1)

Uitsluitend de accountantslasten mogen, en dienen verplicht, voor de Omgevingsdienst West-Holland onder dit taakveld begroot en verantwoord te worden.

Specificatie overhead (0.4)

Het BBV geeft de volgende definitie van overhead: *alle lasten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*

De lasten van personeel in het primaire proces worden rechtstreeks doorberekend aan de betreffende taakvelden.

Uitwerking taakveld overhead

Personeel: Het betreft hier de loonlasten van het personeel dat we niet direct aan een taakveld kunnen toerekenen, zoals alle leidinggevendenden in het primaire proces, financiën, P&O, ICT, inkoop, algemene juridische zaken, bestuurszaken. Personeel dat werkt voor het primaire proces kan worden toegedeeld aan het betreffende taakveld, zoals functioneel beheer van inhoudelijke applicaties, juristen die primaire taken verrichten (bijvoorbeeld vergunningverlening en handhaving). Ook projectleiders en coördinatoren vallen voor het productieve deel buiten de overhead.

P&O/HRM: dit betreft lasten die gemaakt worden voor het personeelsbeheer, zoals opleidingslasten, reis- en verblijfslasten, stagevergoedingen, trainingen, werving en selectie, arbodienst, catering en het voeren van de administratie.

Facilitaire zaken: dit betreft lasten die betrekking hebben op verzekeringen, waterverbruik, abonnementen, telefoonlasten, reproductielasten, kantoorbenodigdheden en het wagenpark.

Huisvesting: dit betreft lasten die betrekking hebben op kantoorruimten die voor algemene gemeentelijke taken worden gebruikt, zoals kantoorpand, fietsenstalling, schoonmaaklasten en daarnaast het onderhouden/aanschaffen van meubilair.

Automatisering en ICT: dit betreft lasten die gemaakt worden voor het aanschaffen van hardware- en software, licenties, onderhoud, systeem- en netwerkbeheer, helpdesk, applicatiebeheer en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. De licentielasten ten behoeve van het zaakstelsel zijn direct toegerekend aan de taakvelden Milieubeheer en Wonen en Bouwen. De overgebleven lasten zijn verantwoord onder overhead.

Juridische zaken: dit betreft lasten die betrekking hebben op juridische zaken, zoals de gemeenschappelijke regeling, en juridische advies ten behoeve van de eigen organisatie.

Communicatie: dit betreft de lasten die worden gemaakt ten behoeve van de interne communicatie.

Specificatie Milieubeheer (7.4)

Milieubeheer bestaat uit de gemeentelijke en provinciale taken ter bescherming van het milieu. Voor de dienst betekent dit de personeelslasten van de primaire functies binnen de programma's Milieu, Duurzaamheid en Bodem. De project- en materiële lasten zijn ook meegenomen.

Specificatie Ruimtelijke Ordening (8.1)

Tot dit taakveld behoren taken op grond van de wet Ruimtelijke Ordening, zoals voorbereiden van vaststellen structuurplannen en - visies; BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie); voorbereiden en vaststellen bestemmingsplannen. In de begroting vielen deze werkzaamheden voorheen onder milieu, bij de organisatieontwikkeling is dit ontvlochten en ondergebracht onder het taakveld ruimtelijke ordening.

Specificatie Wonen en Bouwen (8.3)

Wonen en Bouwen bestaat uit gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening. Voor de Omgevingsdienst West-Holland betekent dit de personeelslasten van de primaire functies binnen het programma Bouwen. De project- en materiële lasten zijn ook meegenomen.

In tabel 5.1 is de taakveldonderverdeling voor begroting 2022 opgenomen.

Tabel 5.1 Begroting 2022

(bedragen x €1000)	Bestuur	Milieubeheer	Ruimtelijke ordening	Wonen en Bouwen	Overhead	Totaal
Baten						
Deelnemersbijdragen uren		9.975	2.951	3.976		16.902
Deelnemersbijdrage materieel en projecten		860		96		956
Overige inkomsten		-	-	-	-	-
Subsidies		500				500
Totaal Baten		11.336	2.951	4.071	-	18.358
Lasten						
Personeelskosten		6.727	1.991	14.115	2.901	14.503
Salarissen & soc lasten		5.408	1.601	2.318	2.332	11.659
Inhuur		1.319	390	566	569	2.844
Huisvestingskosten					555	555
ICT		204	60	87	449	800
Overige kosten	45	221	65	95	95	521
Projectkosten		860		96		956
Subsidies		500	-			500
Afschrijvingskosten					196	196
Totaal lasten	45	8.512	2.117	3.162	4.196	18.031
Saldo Baten en Lasten	-45	2.824	834	910	-4.196	327
Bestemming resultaat						
Storting in reserves						-327
Onttrekking uit reserves						-
Mutatie reserves						-327
Saldo na bestemming						-

In de begroting 2022 hebben we een aantal effecten verwerkt ten opzichte van de begroting 2021. Hieronder staan de belangrijkste effecten. In paragraaf 4.2 staat een uitgebreide toelichting op de begroting 2022.

De belangrijkste effecten verwerkt in de begroting 2022 zijn:

1. Er is een indexatie van 1,33% op de uurtarieven in de deelnemersbijdragen verwerkt conform de Kadernota 2022, zoals vastgesteld in het AB van 8 februari 2021.
2. De vacatures zijn opgenomen in de inhuur. Onze inzet is nog steeds om vaste mensen aan te nemen voor structureel werk en daarmee de inhuur te beperken.
3. De subsidies voor 2022 zijn nu nog niet in te schatten, in de begroting zijn de lasten en opbrengsten op hetzelfde niveau gehouden als de begroting 2021. Als daar aanleiding toe is, zullen we eventuele gevolgen via een begrotingsvoorstel voorleggen.
4. In de begroting zijn mogelijke extra lasten die de voorbereiding en uitvoering van de nieuwe strategienota met zich meebrengt, nog niet opgenomen. Als deze zich voordoen zullen ze apart aan het bestuur worden voorgelegd.

5.2 TOELICHTING BEGROTING 2022

Onttrekking aan de reserves

5.2.1 Toelichting op de lasten van de begroting 2022

Hieronder geven wij per taakveld en lastencategorie een toelichting op de begrote lasten.

1. Toelichting per lastencategorie

Personeelslasten

De personeelslasten zijn de lasten voor de salarissen, sociale lasten en overige personeelslasten voor vast personeel. Per taakveld worden de salarislasten zichtbaar gemaakt.

De omvang van het vaste personeel is onvoldoende om de gevraagde capaciteit volledig te leveren, daarom is inzet vanuit de flexibele ruimte noodzakelijk.

Aangezien we voor de jaren 2022-2025 een gelijkblijvend aantal uren van de deelnemers hanteren, is ook de formatie gedurende deze periode vooralsnog gelijk gehouden.

ICT

De licentie- en ontwikkelingslasten voor het zaakstelsel zijn naar rato aan de taakvelden Milieubeheer, Ruimtelijke Ordening en Wonen en Bouwen toegerekend. De overige lasten, die gelden voor de hele dienst, zijn onder Overhead opgenomen. Dit betreft ICT lasten zoals netwerk, support, en bedrijfsmatige applicaties zoals Afas.

Overige lasten

Hieronder vallen de algemene lasten voor onder andere administratie, communicatie, en organisatie gebonden lasten. Deze post is getoetst aan de werkelijke uitgaven van 2020 en ten opzichte van de begroting van 2021, voor 2022 met 1,1 % geïndexeerd conform de "Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen", een uniforme bestuurlijke afspraak tussen de gemeenten in Hollands-Midden en de Uitgangspunten Financiële kader 2022 gemeenschappelijke regeling ODWH van de Provincie Zuid-Holland..

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten zijn geactualiseerd op basis van de werkelijke investeringen tot en met 2020 en de verwachte investeringen in 2021-2025.

II. Toelichting per taakveld

Bestuur

Dit betreft de lasten van de accountant. Het BBV schrijft voor dat we accountantscontrole onder taakveld Bestuur opnemen.

Overhead

Hier zijn de personeelslasten en overige kosten verdeeld over de taakvelden. De huisvestings- en afschrijvingslasten zijn volledig aan Overhead toegerekend. ICT-lasten zijn dienstbreed meegenomen, exclusief het zaakstelsel.

Milieubeheer

Milieubeheer bestaat uit de gemeentelijke taken en provinciale taken ter bescherming van het milieu. Voor de dienst gaat dit over de personeelslasten van de primaire functies binnen de programma's Milieu en Bodem en Duurzaamheid., en het ServiceburO binnen de afdeling Dienstverlening. De overige personele lasten en ICT (zaakstelsel) zijn pro rato toegerekend aan Milieubeheer. De project- en materiële lasten zijn ook meegenomen, gebaseerd op de projecten 2022.

Ruimtelijke Ordening

Ruimtelijke Ordening bestaat uit het adviseren over- en begeleiden van oplossingen voor ruimtelijke vraagstukken, met name op het gebied van milieu. Voor de dienst gaat dit over personeelslasten van de primaire functies binnen het programma Omgevingsadvies. De overige personele lasten en ICT (zaakstelsel) zijn pro rato toegerekend aan Ruimtelijke Ordening. De project- en materiële lasten zijn ook meegenomen, gebaseerd op de projecten 2022.

Wonen en Bouwen

Wonen en Bouwen bestaat uit gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening. Voor de Omgevingsdienst West-Holland betekent dit de personeelslasten van de primaire functies binnen het programma Bouwen. De opleidingslasten, overige personele lasten en ICT (zaakstelsel) zijn pro rato toegerekend aan Wonen en Bouwen. De project- en materiële lasten zijn ook meegenomen, gebaseerd op de projecten 2022.

5.2.2 Toelichting op de baten van de begroting 2022

I. Toelichting per opbrengstcategorie

Deelnemersbijdragen

De deelnemersbijdragen zijn gebaseerd op de uren en materiele lasten van het Dienstplan 2021, tegen het tarief dat op basis van de indexering in de Kadernota 2022 in het algemeen bestuur is vastgesteld.

Overige inkomsten

Dit betreft de inschatting van de aanvullende opdracht van de Provincie Zuid-Holland, inschatting van de subsidies en overige opbrengsten.

Tabel 5.2 Opbrengsten

Deelnemers (x €1.000)	Begroting
Hillegom	741
Kaag en Braassem	1.009
Katwijk	578
Leiden	3.136
Leiderdorp	544
Lisse	686
Nieuwkoop	988
Noordwijk	5.002
Oegstgeest	526
Teylingen	911
Voorschoten	297
Zoeterwoude	704
Provincie Zuid-Holland	2.271
Totaal bijdrage deelnemers	17.393
<i>Overige inkomsten</i>	
Provincie Zuid-Holland aanvullend	450
Subsidies	500
Overige inkomsten	15
Totale opbrengsten	18.358

De Provincie Zuid-Holland heeft naast de bijdrage voor de reguliere werkzaamheden ook aanvullende opdrachten. Onder overige inkomsten is rekening gehouden met extra opdrachten ter hoogte van een bedrag van ca. € 450.000 in 2022 bestaande uit:

Aanvullend budget PZH	2022
Spoed en nazorg	0
Briks-adviesing gemeenten	35.000
E-PRTR	7.000
Aanvullende bodemtaken	258.000
Bijenlandschap	150.000
Totale opbrengsten	450.000

II. Toelichting per taakveld

Overhead

Voor 2022 worden er geen baten verwacht op dit taakveld

Milieubeheer

De deelnemersbijdragen en de overige inkomsten zijn pro rato toegerekend aan Milieubeheer. De materiële- en projectlasten zijn volledig toegerekend aan Milieubeheer. Met subsidies is vooralsnog geen rekening gehouden.

Ruimtelijke Ordening

De deelnemersbijdrage en de overige inkomsten zijn pro rato toegerekend aan Ruimtelijke Ordening

Wonen en Bouwen

De deelnemersbijdragen en de overige inkomsten zijn pro rato toegerekend aan Wonen en Bouwen.

5.3 ONTWIKKELINGEN IN DE BEGROTING 2022

In de Begroting 2022 zijn de uren uit het Dienstplan 2021 als uitgangspunt genomen. Het meerjarige urenoverzicht is opgenomen in bijlage B. Voor de toelichting van de uren per deelnemer verwijzen we naar de betreffende werkplannen van 2021 (structurele werkzaamheden). Nog niet alle werkplannen 2021 zijn op het moment van het opstellen van de begroting vastgesteld. Bij significante aanpassingen bereiden we zo nodig een begrotingswijziging voor.

Tabel 5.3 Urenoverzicht 2022

Deelnemers	Begroting 2022
Hillegom	7.680
Kaag en Braassem	10.564
Katwijk	5.951
Leiden	32.475
Leiderdorp	5.509
Lisse	7.090
Nieuwkoop	10.272
Noordwijk	49.785
Oegstgeest	5.343
Teylingen	9.460
Voorschoten	3.027
Zoeterwoude	6.123
Provincie Zuid-Holland	23.315
Totaal	176.594

Toelichting

- De uren uit het Dienstplan 2021 zijn voor de raming voor de toekomstige jaren als uitgangspunt genomen. Omdat toekomstige ontwikkeling in de uren nu niet nauwkeuriger zijn in te schatten zijn we voor de jaren 2022-2025 hetzelfde aantal uren uitgegaan.
- Een uren inschatting voor projecten en subsidies is in bovenstaand overzicht niet meegenomen.

5.4 MEERJARENBEGROTING 2023-2025

Tabel 5.4 Meerjarenbegroting 2023-2025 per taakveld

(bedragen x €1000)	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	-	46	-46	-	47	-47	-	48	-48
0.4 Overhead	-	4.212	-4.212	-	4.302	-4.302	-	4.387	-4.387
7.4 Milieubeheer	11.265	8.504	2.761	11.320	8.567	2.753	11.479	8.675	2.804
8.1 Ruimtelijke ordening	3.008	2.115	893	3.066	2.173	892	3.125	2.216	909
8.3 Wonen en bouwen	4.148	3.158	989	4.210	3.228	982	4.286	3.285	1.001
Totaal	18.421	18.036	385	18.596	18.317	279	18.890	18.611	279
<i>Bestemming resultaat</i>									
Storting in reserves			-385			-279			-279
Onttrekking uit reserves			-			-			-
Mutatie reserves			-385			-279			-279
Saldo na bestemming			0			-0			0

Korte toelichting op meerjarenbegroting 2023-2025

In de meerjarenbegroting 2023-2025 is een beperkt aantal effecten verwerkt ten opzichte van de begroting 2022. Hieronder staat een toelichting op de begrote lasten en baten als deze afwijken van 2021.

De belangrijkste verwerkte effecten in de meerjarenbegroting zijn:

1. Het streven is om de inhuur terug te brengen en voor structureel werk mensen waar mogelijk in dienst te nemen.
2. De indexaties vinden plaats op basis van de meerjaren inschatting in lijn met het Financieel Kader Gemeenschappelijke Regelingen Hollands-Midden.
3. De deelnemersbijdragen zijn gebaseerd op het meerjarige verloop van de uren. Dit verloop staat in paragraaf 5.5 nader toegelicht.

5.5 ONTWIKKELINGEN IN MEERJARENBEGROTING 2023-2025

Voor de jaren 2023 tot en met 2025 is voor deze meerjarenbegroting uitgegaan van een vooralsnog ongewijzigd takenpakket. Wijzigingen in het takenpakket kunnen in de toekomst leiden tot een bijstelling van de begroting. Hieronder is een overzicht van de urenontwikkeling opgenomen.

Tabel 5.5 Uren ontwikkelingen in meerjarenbegroting 2023-2025

Deelnemers	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Hillegom	7.680	7.680	7.680
Kaag en Braassem	10.564	10.564	10.564
Katwijk	5.951	5.951	5.951
Leiden	32.475	32.475	32.475
Leiderdorp	5.509	5.509	5.509
Lisse	7.090	7.090	7.090
Nieuwkoop	10.272	10.272	10.272
Noordwijk	49.785	49.785	49.785
Oegstgeest	5.343	5.343	5.343
Teylingen	9.460	9.460	9.460
Voorschoten	3.027	3.027	3.027
Zoeterwoude	6.123	6.123	6.123
Provincie Zuid-Holland	23.315	23.315	23.315
Totaal	176.594	176.594	176.594

Tabel 5.6 Totaaloverzicht deelnemersbijdrage 2023-2025

Deelnemers (x €1.000)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Hillegom	755	769	782
Kaag en Braassem	1.028	1.047	1.065
Katwijk	589	600	604
Leiden	3.194	3.254	3.307
Leiderdorp	554	564	571
Lisse	699	712	725
Nieuwkoop	1.007	1.026	1.044
Noordwijk	5.092	5.184	5.275
Oegstgeest	536	546	553
Teylingen	928	946	959
Voorschoten	303	308	312
Zoeterwoude	715	726	735
Provincie Zuid-Holland	2.314	2.357	2.401
Totaal	17.714	18.039	18.333
<i>Overige inkomsten</i>			
Provincie Zuid-Holland aanvullend	192	42	42
Subsidies	500	500	500
Overige inkomsten	15	15	15
Totale opbrengsten	18.421	18.596	18.890

De Provincie Zuid-Holland heeft naast de bijdrage voor de reguliere werkzaamheden ook aanvullende opdrachten. Onder overige inkomsten is rekening gehouden met extra opdrachten bestaande uit:

Aanvullend budget PZH	2023	2024	2025
Spoed en nazorg	0	0	0
Briks-advisering gemeenten	35.000	35.000	35.000
E-PRTR	7.000	7.000	7.000
Aanvullende bodemtaken	0	0	0
Bijenlandschap	150.000	0	0
Totale opbrengsten	192.000	42.000	42.000

6 ONTWIKKELINGEN NIET IN DE BEGROTING

Een aantal ontwikkelingen is niet opgenomen in de begroting 2022 en de meerjarenbegroting 2023-2025. Van deze ontwikkelingen is nog onvoldoende bekend over de te verwachten inzet of er is nog onvoldoende afstemming met de deelnemers geweest. Hieronder beschrijven we deze ontwikkelingen.

Inwerkingtreding Omgevingswet

Op dit moment is de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet nog definitief besloten. De beoogde ingangsdatum is nog steeds 1 januari 2022. De lasten voor zover te voorzien zijn wel in de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 meegenomen. Nieuwe structurele taken, werkzaamheden of andere onvoorziene lasten die mogelijk nog uit de nieuwe wet voortkomen, zijn niet meegenomen in deze begroting. De taakuitvoering van de opdracht van de provincie kan veranderen, bijvoorbeeld door de introductie van het digitale stelsel omgevingswet (DSO). Daarnaast gaat het bevoegd gezag voor de provinciale bodemtaken grotendeels over naar de gemeenten. In de aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden de gevolgen van de invoering van de wet naar verwachting duidelijker.

De dienst gaat er vooralsnog vanuit dat zij de werkzaamheden in het kader van de voorziene overdracht van de bodemtaken en eventuele andere voorgestane wijzigingen ongewijzigd voor de deelnemers blijft uitvoeren. Met herverdeling van bijdragen in het kader hiervan is in de meerjaren begroting nog geen rekening gehouden, omdat hierover nog geen enkele helderheid is verstrekt.

7 BEZUINIGINGSLASTEN

7.1 BEZUINIGINGSLASTEN ALS GEVOLG VAN TAAKSTELLINGEN

Bezuinigingslasten zijn niet aan de orde.

7.2 BEZUINIGINGSLASTEN 2022

In het algemeen bestuur van 8 februari 2021 is de Kadernota 2022 vastgesteld. In het financiële kader is geen taakstelling voor 2022 opgenomen.

8 PARAGRAFEN

In dit hoofdstuk staan de verplichte paragrafen conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Niet alle verplichte paragrafen zijn van toepassing op de dienst. De relevante paragrafen zijn in detail uitgewerkt en gaan over het weerstandsvermogen, risicomanagement en de financiering van de dienst, de ontwikkeling en verbeteringen in de bedrijfsvoering en het onderhoud van kapitaalgoederen.

8.1 WEERSTANDSVERMOGEN

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie hoe robuust de (meerjaren-)begroting is en geeft inzicht in de financiële draagkracht van de Omgevingsdienst indien zich onvoorziene gebeurtenissen voordoen. Een sluitende meerjarenbegroting zonder toereikende buffer betekent dat elke onvoorziene financiële tegenvaller direct dwingt tot maatregelen om alsnog een structureel sluitende begroting te houden. In dat geval staat het beleid van de Omgevingsdienst West-Holland ook direct onder druk. Daarom heeft de Omgevingsdienst West-Holland op elk moment voldoende weerstandscapaciteit nodig.

In de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement die op 2 november 2015 door het algemeen bestuur is vastgesteld, zijn de uitgangspunten vastgesteld voor het bepalen van de risico's in euro's en de hoogte van het weerstandsvermogen. Hiermee wordt voldaan aan de wens van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het weerstandsvermogen is het saldo van de weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. Het weerstandsvermogen geeft samen met het begrotingsresultaat, het verloop van de investeringen, financiering, reserves en voorzieningen en de uitkomsten van de meerjarenraming een indicatie van de financiële positie van de Omgevingsdienst West-Holland.

De paragraaf weerstandsvermogen bevat volgens de voorschriften vanuit het BBV ten minste:

- a. het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's
- b. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- c. een inventarisatie van de risico's.

8.1.1 Omvang weerstandsvermogen

Uit de risico-inventarisatie in onderstaande paragrafen blijkt dat de omvang van het weerstandsvermogen binnen de maximale omvang van de reserve valt, zoals die in de Gemeenschappelijke Regeling bepaald is. De maximale omvang van de algemene reserve is 5% van de verwachte omzet in 2022 en bedraagt € 945.300. De omvang van de algemene reserve per 1 januari 2022 bedraagt € 992.000 en dekt daarmee de geïnventariseerde risico's af. De omvang van de risico's staat toegelicht in bijlage C.

Bepaling omvang weerstandsvermogen	Bedrag
verwachte omzet 2022	€ 18.358.000
Norm weerstandsvermogen	5%
Maximale omvang algemene reserve	€ 917.900

Bepaling vrije ruimte algemene reserve	Bedrag
Verwachte omvang van de algemene reserve per 1 januari 2022	€ 992.000
Risico impact	€ 640.500
Vrije ruimte in de algemene reserve	€ 351.500

Op basis van de risicoanalyse en inschatting is de risico impact bepaald voor 2022. Het weerstandsvermogen is voldoende om deze impact op te vangen. Het is niet de inschatting dat alle risico's daadwerkelijk zullen plaats vinden in 2022. De dienst heeft de juiste beheersmaatregelen getroffen om de risico's te beperken. Mochten de risico's toch plaats vinden in 2022, dan zal de dienst deze proberen op te vangen binnen de exploitatie. 2022 is ook het jaar van herstel van de algemene reserve.

In de onderstaande paragrafen staat de volledige inventarisatie van de risico's nader uitgewerkt. Vervolgens is de verwachte omvang van de risico's ingeschat, rekening houdend met doorgevoerde beheersmaatregelen. Op basis van de spelregels in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement is vervolgens de financiële impact van het risico bepaald. De omvang van de risico impact geeft uiteindelijk de benodigde omvang van de algemene reserve weer.

8.1.2 Risicomanagement

Algemeen

De Omgevingsdienst West-Holland heeft een maatschappelijke doelstelling op het gebied van regulering en toezicht en handhaving op basis van milieu- en bouwwetgeving. Om deze doelstelling ook in de toekomst te kunnen realiseren, treft de dienst waarborgen voor een goede reputatie en een duurzaam gezonde financiële situatie. Dit vindt plaats in het kader van 'good public governance'.

Een onderdeel van deze waarborgen is het opzetten en onderhouden van een systeem van risicomanagement. Daarbij wordt het begrip risico breed opgevat als de kans dat een gebeurtenis zich in de toekomst kan voordoen en die gevolgen heeft op de realisatie van de maatschappelijke doelstelling van de Omgevingsdienst West-Holland. Het risicomanagement is geïmplementeerd met het doel: identificatie van risico's, de kwantificering van deze risico's, het bepalen van bijpassende beheersingsmaatregelen en het inbedden in de reguliere planning en controlcyclus.

De doelstelling is het borgen van risicomanagement in de organisatie, waarbinnen twee deeldoelstellingen zijn te onderscheiden:

1. Risicobewustzijn; het besef te laten doordringen dat ook (middel)grote en goed bekendstaande organisaties als de Omgevingsdienst West-Holland fouten maken en van die fouten ook kunnen leren. En dat risico-management één van de instrumenten is om dat besef te laten indalen en fouten tegen te gaan.
2. Inbedden van risicomanagement in de reguliere planning en control cyclus.

De basis voor ingebed risicomanagement is risicobewustzijn. Met die basis worden vervolgens verschillende fasen in systematisch en cyclisch risicomanagement onderscheiden:

1. risico's identificeren
2. risico's analyseren en kwantificeren
3. risico's eigenaren benoemen en beheersingsmaatregelen vaststellen
4. risico's monitoren aan de hand van risico indicatoren

Benoembare specifieke risico's

Uit het geheel van bedrijfs- en bestuur risico's is een aantal risico's specifiek benoemd. Dit zijn dus niet alle risico's, maar wel de risico's die in de komende jaren specifieke aandacht in de beheersing vragen. In bijlage 3 is de risico-inventarisatie opgenomen.

Beheersing

De beheersing op de verschillende risico's vindt plaats door de voortgangsanalyse op de risico's periodiek te bespreken in het MT. Indien noodzakelijk en mogelijk worden in het MT aanvullende maatregelen afgesproken. De voortgang wordt periodiek besproken met het bestuur, indien nodig zal tussentijds contact gezocht worden met de betreffende vertegenwoordigers van de besturen.

Afdekken risico's

In de huidige Nota planning en control is gekozen voor het maximaliseren van het weerstandsvermogen op 5% van de omzet. In de meerjarenbegroting is uitgegaan van de voorgenomen wijziging in de nieuwe nota planning en control waarbij het weerstandsvermogen moet aansluiten bij de hoogte van de ingeschatte risico's.

8.1.3 Financiële kengetallen

Gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen moeten, in de paragraaf Weerstandsvermogen in zowel de jaarrekening als in de meerjarenbegroting, een set van vijf financiële kengetallen opnemen. Dit zijn kengetallen voor de netto schuldquote, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit. De laatste twee zijn voor de Omgevingsdienst niet van toepassing.

Kengetallen	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	0%	4%	-1%
Solvabiliteitsratio	4%	5%	15%
Structurele exploitatieruimte	0%	2%	0%

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding weer van de schuldenlast van de dienst ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Door investeringen in 2021 zijn de structurele lasten qua aflossing gestegen. Dit leidt tot een netto schuldenquote, welke binnen de normale bedrijfsvoering valt.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer van het eigen vermogen ten opzichte van de totale passiva en geeft aan in welke mate de dienst het eigen vermogen kan inzetten voor de dekking van de schulden (in hoeverre is de dienst in staat aan haar financiële verplichtingen te voldoen?). Hoe hoger dit percentage, des te groter de weerbaarheid van de organisatie.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft antwoord op de vraag of de dienst voldoende structurele baten heeft om de structurele lasten te dekken. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

8.2 FINANCIERING

Volgens de Wet FIDO (Wet financiering decentrale overheden) is elke gemeente of gemeenschappelijke regeling verplicht een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de renterisiconorm, de verwachte toe- en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van de treasury.

Rentevisie

De dienst heeft geen leningen lopen. Deze worden ook niet verwacht.

Risicobeheer

Deze paragraaf geeft een inschatting van de risico's die de dienst gedurende de begroting kan lopen. Onder risico's worden verstaan koers- en valutarisico's en de risico's ten aanzien van rente.

Koers -en valutarisicobeheer

Koersrisicobeheer: op dit moment bezit de dienst geen derivaten en is er dus geen sprake van koersrisico.

Valutarisicobeheer: op dit moment bezit de dienst geen vreemde valuta, dus is er geen sprake van een valutarisico.

Renterisico's

De Wet FIDO hanteert voor de beheersing van het renterisico de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De wet normeert via percentages het maximale risico dat een gemeenschappelijke regeling mag lopen op de vaste- (de rente-risiconorm) en de vlottende schuld (de kasgeldlimiet).

Rente-risiconorm

Aangezien de dienst geen langlopende schulden heeft, is er geen sprake van een mogelijk risico.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om de renterisico's op kortlopende (opgenomen) geldleningen te beperken. Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven welk bedrag een gemeente mag financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet. Het betreft een percentage (8,2%) van het totaal van de begroting. Deze limiet mag gedurende het begrotingsjaar in principe niet overschreden worden. Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden moet de kortlopende schuld omgezet worden in een langlopende schuld.

De toegestane kasgeldlimiet is voor 2022 als volgt bepaald:

Kasgeldlimiet	Bedrag
Begrotingstotaal (lasten)	€ 18.031.000
Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	€ 1.478.542

Op basis van het bovenstaande wordt de kasgeldlimiet gesteld op € 1.523.478.

Dit betekent dat de omvang van de vlottende korte schuld minus de vlottende middelen dit bedrag niet mag overschrijden. Dit is voor de dienst niet het geval.

Bijdrage deelnemers

De wijze waarop de bijdrage van de deelnemers geïnd wordt blijft ongewijzigd. De dienst stuurt voorschotnota's op basis van de vastgestelde begroting in het algemeen bestuur. De voorschotnota's zijn gebaseerd op de onderstaande percentages:

Eerste kwartaal	25% van de begroting
Tweede kwartaal	30% van de begroting
Derde kwartaal	25% van de begroting
Vierde kwartaal	20% van de begroting

Aan het einde van het jaar vindt een afrekening plaats van het eventuele meer- of minderwerk ten opzichte van de begroting en van het bedrijfsresultaat. Er wordt hierbij rekening gehouden met de minimale en maximale omvang van de algemene reserve.

8.3 BEDRIJFSVOERING

In de paragraaf Bedrijfsvoering staat een aantal speerpunten op het gebied van dienstverlening, verantwoording en kwaliteit opgenomen.

Verder verbeteren bedrijfsvoering

De focus voor 2022 ligt op het verder ontwikkelen van de organisatie op het gebied van informatievoorziening. Zowel om beter te kunnen voldoen aan de informatiebehoefte van onze deelnemers als het beter kunnen sturen van de organisatie.

Informatiemanagement

Informatiemanagement is meer dan voorheen een belangrijk onderwerp binnen de dienst. We verwachten in 2022 volledig digitaal te kunnen werken. Dit is niet alleen van belang in het kader van flex- en mobiel werken, het is ook noodzakelijk om in de toekomst aansluiting te krijgen bij het Digitale Stelsel Omgevingswet en om te voldoen aan de Archiefwet.

Verder werken wij, als vervolg op de implementatie van een nieuw zaakstelsel, aan de verdere digitalisering van ons primaire proces en met name van de informatie die wij daarin genereren.

8.4 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen bevat op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in ieder geval de volgende kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Voor de dienst is geen van deze onderdelen van toepassing. Het gebouw waar de dienst is gevestigd wordt gehuurd.

In bijlage 4 is een overzicht van de investeringen opgenomen. Alle investeringen boven de € 2.500 worden hierin opgenomen. Het betreft de lasten van meubilair, apparatuur, hard- en software en de verbouwingslasten van het gehuurde pand aan de Vondellaan in Leiden.

De afschrijvingstermijn van de verbouwingslasten is 10 jaar. Voor de overige afschrijvingstermijnen is veelal de economische levensduur als uitgangspunt genomen. Alle lasten als gevolg van de afschrijving op genoemde investeringen zijn structureel in de begroting opgenomen.

8.5 LOKALE HEFFINGEN

De dienst is niet bevoegd om lokale heffingen op te leggen. Deze bevoegdheid ligt bij de (deelnemende) gemeenten.

8.6 GRONDBELEID

Het grondbeleid omvat het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om de vastgestelde ruimtelijke en deels ook economische doelstellingen te realiseren. De dienst heeft geen grondbeleid.

8.7 VERBONDEN PARTIJEN

De dienst heeft zelf geen verbonden partijen.

In bijlage H is een tabel opgenomen voor de paragraaf verbonden partijen van de deelnemers.

9 ONDERTEKENING

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur van Omgevingsdienst West-Holland d.d. ...,

de voorzitter,

de secretaris,

Y. Peters-Adrian

M.E. Krul-Seen

BIJLAGEN

Bijlage A	Formatieoverzicht
Bijlage B	Urenoverzicht
Bijlage C	Risico-inventarisatie
Bijlage D	Staat van investeringen
Bijlage E	Meerjarig beeld reserves en voorzieningen
Bijlage F	Geprognosticeerde balans
Bijlage G	EMU-saldo
Bijlage H	Informatie verbonden partijen
Bijlage I	Stemverhoudingen
Bijlage J	Omzetverdeling taken

BIJLAGE A: FORMATIEOVERZICHT

Formatie 2022	Norm: 1420 uur Productief
Werkvoorraad (uren obv werkplan 2021)	176,594
Fte productief (incl flexibele schil)	124,36
Fte overhead (20% van totaal)	31,09
Totaal FTE	155,45

BIJLAGE B: URENOVERZICHT 2020-2025

Deelnemers	Realisatie 2020	Begroting 2021	Budget (WP) 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Hillegom	7.921	7.730	7.680	7.680	7.680	7.680	7.680
Kaag en Braassem	10.285	10.400	10.524	10.564	10.564	10.564	10.564
Katwijk	6.311	5.755	6.381	5.951	5.951	5.951	5.951
Leiden	32.010	32.875	32.875	32.475	32.475	32.475	32.475
Leiderdorp	5.883	5.600	5.565	5.509	5.509	5.509	5.509
Lisse	6.649	7.160	7.090	7.090	7.090	7.090	7.090
Nieuwkoop	10.508	10.130	11.039	10.272	10.272	10.272	10.272
Noordwijk	48.641	50.085	50.085	49.785	49.785	49.785	49.785
Oegstgeest	4.584	5.075	5.343	5.343	5.343	5.343	5.343
Teylingen	25.680	9.475	9.460	9.460	9.460	9.460	9.460
Voorschoten	11.101	2.830	3.027	3.027	3.027	3.027	3.027
Zoeterwoude	3.004	5.345	6.343	6.123	6.123	6.123	6.123
Provincie Zuid-Holland	5.249	26.060	26.060	23.315	23.315	23.315	23.315
Totaal	177.827	178.520	181.472	176.594	176.594	176.594	176.594

BIJLAGE C: RISICO-INVENTARISATIE

Inventarisatie risico's

Naam risico	Omschrijving risico	Programma	Risicocategorie	Speelt vanaf
Ongedekte prijs- loonontwikkelingen niet in de indexering	Voor de dienst wordt door de commissie Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen jaarlijks de indexatie vastgesteld op basis van de trend en daardoor is dit risico nagenoeg nihil. Het risico kan zich alleen voordoen op het moment dat indexatie in het bewuste jaar in grote mate afwijkt van de trend. Op dit moment (maart. 2021) is er nog geen CAO 2021-2022 vastgesteld.	Alle	Financieel	2021
Rechtsgedingen	Risico's die voortvloeien uit rechtsgedingen als gevolg van handelen van de Omgevingsdienst (reguliere taakuitvoering).	Alle	Juridisch	2019
Robuustheid organisatie/medewerkers	Heeft de organisatie voldoende kritische massa om haar (wettelijke) taken te kunnen uitvoeren. Op dit moment is het hernieuwde aandacht voor de robuustheid van de omgevingsdiensten. Het vervullen van de openstaande vacatures op een kwalitatieve manier is moeilijk.	Alle	Politiek / bestuurlijk	2021
Invoering Omgevingswet	Op dit moment is nog niet zeker wanneer de Omgevingswet wordt ingevoerd. Vooralsnog is 1/1/2022 uitgangspunt. Er bestaat een risico dat de getroffen voorbereidingen niet voldoende zullen zijn, zowel voor de dienst als voor de deelnemende gemeenten. Tevens leidt de invoering van de Omgevingswet mogelijk tot een verschuiving van werkzaamheden tussen de deelnemers en de dienst.	Alle	Organisatorisch	2020
Privatisering bouwtaken	Kern voor het Wetsvoorstel Kwaliteitsborging voor het bouwen is dat in de toekomst bouwpartners zelf hun kwaliteitsborging moeten regelen. De invoering van de wet kan gevolgen hebben voor de benodigde capaciteit binnen de ODWH mede afhankelijk van keuzes die gemeenten moeten maken.	Bouwen	Politiek / bestuurlijk	2021
Uren stuwmeer	De afgelopen jaren het stuwmeer aan verlofuren afgebouwd, echter door de coronacrisis in 2020 is er weer een stijgende lijn in het aantal niet opgenomen verlofuren. Dit kan leiden tot productieverlies en hogere kosten voor inhuur Verkoop of vervanging kost geld wat niet voorzien is.	Alle	Organisatorisch	2020
Informatisering kosten	Ondanks de steeds toenemende automatiseringsgraad, ook in het kader van de Omgevingswet is het de vraag of de dienst in staat is om dit te realiseren.	Alle	Financieel	2021
Corona virus	Als gevolg van het coronavirus kan het ziekteverzuim kan hoger uitpakken dan inschat in de begroting. Dit is de verwachting gedurende de crisis en ook in de nasleep hiervan.	Alle	Personeel	2020
Rechtmatigheidsverklaring	Over de jaarrekening 2021 moet het bestuur voor het eerst een rechtmatigheidsverklaring afgeven. Dit betekent dat de proceswerking, -beheersing en -verantwoordelijkheid van de ODWH aantoonbaar op orde moet zijn. Er is een plan van aanpak om tot deze verklaring te komen, maar omdat dit over 2021 voor het eerst moet gaan plaatsvinden is risico opgenomen.	Alle	Politiek / bestuurlijk	2021

Risico impact en bepaling hoogte weerstandsvermogen

Naam risico	Minimale omvang	Verwachte omvang	Maximale omvang	Str./ Incid.	Bruto verwachte omvang	Structureel effect maatregelen	Netto verwachte omvang	Risico-score waarschijnlijkheid	Kans	Impact
Ongedekte prijs- loonontwikkelingen niet in de indexering	€ 50.000	€ 100.000	€ 300.000	s	€ 200.000	pm	€ 200.000	1	5%	19.000
Rechtsgedingen	€ 10.000	€ 15.000	€ 20.000	S	€ 30.000	pm	€ 30.000	1	5%	1.500
Robuustheid organisatie/medewerkers	€ 150.000	€ 300.000	€ 700.000	S	€ 600.000	pm	€ 600.000	4	50%	300.000
Invoering Omgevingswet	€ 50.000	€ 150.000	€ 250.000	I	€ 150.000	pm	€ 150.000	3	25%	37.500
Privatisering bouwtaken	€ 50.000	€ 60.000	€ 70.000	I	€ 60.000	pm	€ 60.000	4	50%	30.000
Uren stuwmeer	€ 116.250	€ 175.000	€ 348.750	I	€ 175.000	pm	€ 175.000	3	25%	43.750
Informatisering kosten	€ 50.000	€ 150.000	€ 250.000	s	€ 300.000	pm	€ 300.000	3	25%	75.000
Corona virus	€ 306.720	€ 535.000	€ 766.800	i	€ 535.000	€	€ 535.000	3	25%	133.750
Rechtmatigheidsverklaring	€ -	€ -	€ -	i	€ -	pm	€ -	1	5%	-
Totaal omvang en impact risico's	€ 862.970	€ 1.600.000	€ 2.855.550		€ 2.165.000	€ -95.000	€ 2.070.000			€ 640.500

Beheersmaatregelen met structureel effect

Om de financiële impact van de risico's te bepalen moet rekening worden gehouden met de structurele effecten van beheersmaatregelen die zijn getroffen om het risico te verminderen, over te dragen of te vermijden.

In onderstaande tabel staat per geïdentificeerd risico aangegeven welke aanpak is gekozen en welk (structureel) effect de aanpak heeft. De genoemde bedragen maken onderdeel uit van de risico impact berekening uit de vorige paragraaf.

Naam risico	Gekozen aanpak	Toelichting gekozen aanpak	Effect maatregelen	Structureel effect maatregelen
Ongedekte prijs-loonontwikkelingen niet in de indexering	Accepteren	Bij het vaststellen wordt gebruik gemaakt van het indexcijfer afgegeven door de commissie Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen. Deze wordt door het Algemeen Bestuur in de kadernota definitief vastgesteld. Het verleden laat zien dat deze indexatie meestal voldoende is op de werkelijke indexatie op te vangen. Indien dit niet het geval is heeft de dienst de opgave om dit zo veel mogelijk binnen de exploitatie op te lossen.	pm	pm
Rechtsgedingen	Overdragen	Hiervoor is een verzekering voor rechtsbijstand en aansprakelijkheid afgesloten met een daarbij gebruikelijke dekking. Gezien de inschatting zijn er geen extra maatregelen genomen.	pm	pm
Robuustheid organisatie/medewerkers	Verminderen	De dienst heeft er voor gekozen om de arbeidsmarkt actiever te benaderen. Dit vindt plaats via "Werken in het Westen" en andere digitale kanalen. Tevens wordt er actief gesproken met onze ingehuurd mensen met als doel deze in vaste dienst te laten komen. Voor het programma Bouwen is in samenspraak met een externe partner een traineeprogramma opgezet om zodoende personeel zelf op te leiden.	pm	pm
Invoering Omgevingswet	Accepteren	Ondanks de onduidelijkheid over de invoering van de Omgevingswet heeft de dienst als streven om op 1/1/2022 gesteld te staan voor de uitvoering van de Omgevingswet. Dit gebeurt in samenspraak met onze deelnemers welke hiervoor uren beschikbaar hebben gesteld.	pm	pm
Privatisering bouwtaken	Accepteren	Uit een impact analyse van de vereniging BWT die de ODWH heeft uitgevoerd blijkt voornamelijk dat eventuele aanpassingen van de capaciteit (flexibele schil) kunnen worden opgevangen binnen de huidige formatie.	pm	pm
Uren stuwmeer	Verminderen	De afgelopen jaren is er sterk gestuurd op het verminderen van de stuwmeren. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke vermindering van het aantal uren. In 2020 was er sprake van het coronavirus, waardoor het aantal uren weer is toegekomen. De komende tijd zal er verder gestuurd worden op het verminderen van het aantal uren.	pm	pm
Informatisering kosten	Verminderen	In 2020 is er een start gemaakt met doorontwikkeling van het zaaksysteem, mede in kader van de Omgevingswet. Tevens zal er worden gekeken naar het ontsluiten van de informatie. Beide trajecten zullen leiden tot een herijking van de visie over Informatisering. Tevens zal er gestuurd blijven worden op de budgetten.	pm	pm
Corona virus	Verminderen	De dienst conformeert zich aan de opgestelde regels door de Rijksoverheid. De medewerkers werken zoveel mogelijk thuis en mogen bij hoogste uitzondering en met toestemming gebruik maken van kantoor. Tevens worden medewerkers gestimuleerd om eventuele problemen te bespreken met de managers en wordt er gezocht naar oplossingen.	pm	pm
Rechtmatigheidsverklaring	Vermijden	Er is een quick-scan uitgevoerd zodat duidelijk is welke stappen nog genomen moeten worden. Er is een plan van aanpak opgesteld om de benodigde werkzaamheden uit te voeren om tot deze verklaring te komen.	pm	pm
Totaal			€	- € -

BIJLAGE D: STAAT VAN INVESTERINGEN

Investing	Aanschafwaarde	Vermeer-	Vermeer-	Vermeer-	Vermeer-	Vermeer-
	begin	deringen	deringen	deringen	deringen	deringen
	2021	2021	2022	2023	2024	2025
Verbouwingen	344.899	200.000	-	-	-	-
Verhuizing Vondellaan	344.899	200.000	-	-	-	-
Inventaris	318.684	22.000	22.000	28.000	22.000	22.000
Meubilair en inventaris	318.684	22.000	22.000	28.000	22.000	22.000
Automatisering en apparatuur	834.475	124.400	79.600	62.000	122.000	122.000
Automatisering/ICT	737.132	112.400	67.600	50.000	110.000	110.000
Geluidsapparatuur	97.343	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Overig	6.266	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Onvoorzien, incidentele vervangingen	6.266	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal activa en investeringen	1.504.324	396.400	151.600	140.000	194.000	194.000

Cum. afschrijving	Boekwaarde	Afschrijving	Boekwaarde	Afschrijving	Boekwaarde	Afschrijving	Boekwaarde	Afschrijving	Boekwaarde	Afschrijving	Boekwaarde
	begin	begin	einde	einde	einde	einde	einde	einde	einde	einde	einde
	2021	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
785	344.114	40.377	503.737	49.377	454.360	49.377	404.983	49.377	355.606	49.377	306.229
785	344.114	40.377	503.737	49.377	454.360	49.377	404.983	49.377	355.606	49.377	306.229
254.715	63.969	15.655	70.314	17.353	74.961	20.154	82.807	23.081	81.726	15.011	88.715
254.715	63.969	15.655	70.314	17.353	74.961	20.154	82.807	23.081	81.726	15.011	88.715
652.731	181.745	121.060	185.084	108.718	155.966	106.709	111.257	89.257	144.000	102.000	164.000
572.684	164.448	110.072	166.777	97.620	136.757	97.515	89.242	79.242	120.000	90.000	140.000
80.047	17.296	10.989	18.307	11.099	19.209	9.194	22.015	10.015	24.000	12.000	24.000
6.266	-	10.000	40.000	20.000	70.000	30.000	90.000	40.000	100.000	50.000	100.000
6.266	-	10.000	40.000	20.000	70.000	30.000	90.000	40.000	100.000	50.000	100.000
914.496	589.828	187.093	799.135	195.448	755.287	206.240	689.047	201.715	681.332	216.388	658.944

BIJLAGE E: MEERJARIG BEELD RESERVES EN VOORZIENINGEN

Deelnemer	1-jan-20	Mutatie 2020	1-jan-21	Mutatie 2021	1-jan-22	Mutatie 2022	1-jan-23	Mutatie 2023	1-jan-24	Mutatie 2024	1-jan-25	Mutatie 2025	1-jan-26
Algemene reserve	704.311	-110.004	594.307	397.000	991.307	327.000	1.318.307	385.000	1.703.307	279.000	1.982.307	279.000	2.261.307
- Resultaat boekjaar		208.807		-		-		-		-		-	
- Storting reserves		-		397.000		327.000		385.000		279.000		279.000	
- Onttrekking uit reserves		-318.811											
Bestemmingsreserves	160.000	-160.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Reserve afschrijvingskosten verbouwing Schipholweg	160.000	-160.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal eigen vermogen	864.311	-270.004	594.307	397.000	991.307	327.000	1.318.307	385.000	1.703.307	279.000	1.982.307	279.000	2.261.307
Voorzieningen	439.533	-439.533	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Voorziening huurcontract 4e etage Schipholweg	343.648	-343.648	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Voorziening reorganisatielasten P1720	95.885	-95.885	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal voorzieningen	439.533	-439.533	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

In bovenstaande tabel zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve en de bestemmingsreserve opgenomen voor de periode 2021-2025.

BIJLAGE F: GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Onderstaand is de geprognosticeerde balans voor de jaren 2022 tot en met 2025 opgenomen, waarbij de ontwikkelingen van het eigen vermogen zoals opgenomen in bijlage 4 en het meerjarenbeeld reserves en voorzieningen uit bijlage 5 in de prognosticeerde balansen zijn verwerkt.

(x €1.000)	2022	2023	2024	2025
Totaal vaste activa	1.124	857	727	737
Totaal vlottende activa	7.694	8.347	8.755	9.024
Totaal activa	8.818	9.203	9.482	9.761
Totaal eigen vermogen	1.318	1.703	1.982	2.261
Totaal voorzieningen	-	-	-	-
Totaal vlottende passiva	7.500	7.500	7.500	7.500
Totaal passiva	8.818	9.203	9.482	9.761

BIJLAGE G: EMU-SALDO

Met ingang van 2018 is conform de vernieuwing BBV de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar vereist in de meerjarenbegroting.

De begroting van de Omgevingsdienst West-Holland is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de overheidsorganisatie, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie. Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. Zoals eerder aangegeven werkt de EMU-systematiek op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeentelijke organisaties hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de afschrijvingslasten van de investeringen.

<i>(Bedragen €1.000)</i>		Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	
Omschrijving						
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c). (Een nadelig saldo wordt negatief weergegeven).	327	385	279	279	
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	196	207	202	217
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	+				
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-	152	140	194	194
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	+				
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	+				
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-				
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	+				
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-	-	-	-	-
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-				
11	Verkoop van effecten:					
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)		Nee	Nee	Nee	Nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
Berekende EMU-saldo			371	452	287	302

Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de Omgevingsdienst West-Holland voor het jaar 2022 komt uit op € 371.000. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven lager zijn dan de inkomsten.

BIJLAGE H: INFORMATIE VERBONDEN PARTIJEN

De gegevens in deze bijlage zijn bestemd voor de paragraaf verbonden partijen van de deelnemers.

Informatie voor verbonden partijen	
A. Naam en de gevestigde plaats	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland, gevestigd te Leiden.
B. Het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de belangen van de deelnemers op het gebied van omgeving en milieu, met name ter behartiging van het gemeentelijk belang van de beleidsontwikkeling op het gebied van omgeving en milieu, alsmede gericht op een efficiënte en doelmatige uitvoering van de gemeentelijke en provinciale taken en bevoegdheden als bedoeld in artikel 6, eerste lid van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland.
C. Het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De stemverhouding (het belang) 2020 is gebaseerd op de initiële begroting 2020 vastgesteld door het dagelijks bestuur in de vergadering van 10 februari 2020. Het overzicht stemverhouding 2020 is hierna opgenomen.
D. De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	Eigen vermogen Omgevingsdienst aan het begin en einde van het begrotingsjaar: 1-1-2022: € 991.307 31-12-2022: € 1.318.307 Vreemd vermogen Omgevingsdienst aan het begin en einde van het begrotingsjaar: 1-1-2022: € 7.500.000 31-12-2022: € 7.500.000
E. De verwachte omvang van het financiële resultaat van de Omgevingsdienst in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor begrotingsjaar 2022 bedraagt € 327.000,=.

BIJLAGE I: STEMVERHOUDING 2021

Deelnemer	Begroting 2021	Stemverhouding	stemverhouding In %	stemverhouding 2020 In %
Hillegom	731.000	8	4%	4%
Kaag en Braassem	980.000	12	6%	6%
Katwijk	546.000	6	3%	3%
Leiden	3.132.000	36	18%	19%
Leiderdorp	559.000	6	3%	3%
Lisse	678.000	8	4%	4%
Nieuwkoop	957.000	10	5%	6%
Noordwijk	5.052.000	58	29%	24%
Oegstgeest	492.000	6	3%	3%
Teylingen	898.000	10	5%	5%
Voorschoten	272.000	4	2%	2%
Zoeterwoude	622.000	8	4%	4%
Provincie Zuid-Holland	2.499.000	28	14%	16%
Totaal	17.418.000	200	100%	100%

* vastgesteld door het dagelijks bestuur in de vergadering van 8 februari 2021.

BIJLAGE J: OMZETVERDELING TAKEN

Omschrijving (x €1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Programmataken	€ 18.358	€ 18.421	€ 18.596	€ 18.890
Niet wettelijke taken (VPB plichtig)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal inkomsten	€ 18.358	€ 18.421	€ 18.596	€ 18.890
Programmataken	100%	100%	100%	100%
Niet wettelijke taken (VPB plichtig)	0%	0%	0%	0%
Totaal inkomsten	100%	100%	100%	100%

(Afgeronde bedragen)

